

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

כמה חוקים אכן נפסלו על ידי בג"ץ מאז קום המדינה ועד היום?

22 | חוקים בסך הכול!

כלכלה ותעסוקה:

01. לשכת מנהלי ההשקעות בישראל נגד שר האוצר (1997)
שנתיים אחרי שנכנס לתוקפו קובע בג"ץ כי יש לבטל את סעיף קבלת רישיון לניהול תיקי השקעות לנוכח הפגיעה הלא-מידתית בחופש העיסוק.

02. שידורי רדיו ללא רישיון (2002)

לעתירה שהוגשה על ידי חברי כנסת ועמותות למען מינהל תקין וטוהר מידות נגד יו"ר הכנסת, הממשלה היועץ המשפטי לממשלה והרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו פוסק בג"ץ כי "חוק ערוץ 7" בטל בנימוק שהוא פוגע בחופש העיסוק.

03. איסור שלילת הבטחת הכנסה מאדם שמחזיק ברכב (2012)

בג"ץ פוסל סעיף בחוק הביטוח הלאומי השולל גמלת הבטחת הכנסה מאדם המחזיק או משתמש ברכב בנימוק שמדובר בפגיעה בלתי מידתית בזכות למינימום של קיום אנושי בכבוד המצויה בליבו ובגרעינו של כבוד האדם.

04. חיוב המדינה בקריטריונים להנחות במס הכנסה ליישובים (2012)

בג"ץ קובע כי מנגנון הטבות המס הכולל רשימת יישובים הזכאים להנחות במס הכנסה פוגע בשוויון באופן בלתי חוקתי בנימוק שלא נקבעו קריטריונים ברורים לתנאי הזכאות והיקפם.

05. מס דירה שלישית (2017)

בג"ץ מחזיר את החוק לכנסת בנימוק שבהליך החקיקה נפל פגם מהותי שפגע בזכות ההשתתפות של חברי ועדת הכספים בהליך החקיקה.

צבא וביטחון:

06. מעצר צבאי (1999)

בג"ץ קובע (ב"שגיא נגד שר הביטחון") כי הוראה בחוק השיפוט הצבאי, שהתירה מעצר של חייל למשך 96 שעות בטרם הבאתו בפני שופט, פוגעת בזכות לחירות המעוגנת בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, ועל כן בטלה.

07. פטור מתביעות נזיקין נגד כוחות הביטחון (2006)

בג"ץ מבטל את הוראת החוק המעניקה למדינה חסינות מפני תביעות פיצויים של פלסטינים שנפגעו מכוחות הביטחון. בנימוק שהיא פוגעת באופן בלתי מידתי בזכויות האדם לשלמות הגוף, החיים, הרכוש, והשוויון המוגנים בחוק יסוד כבוד האדם וחירותו.

08. מעצר ביטחוני ללא הבאה לפני שופט (2010)

בג"ץ מבטל את הוראת השעה המאפשרת דיון בהארכת מעצר של חשוד בעברות ביטחוניות שלא בנוכחותו וקובע שההוראה, בשילוב עם החוק הקיים שמאפשר גם שלילת פגישה עם עורך דין, אינה מידתית ופוגעת קשות בזכות הנאשם להליך הוגן.

09. שלילת קצבאות ילדים (2021)

פסילת חוק ששולל קצבאות מהורים שילדיהם מרצים עונש מאסר על עבירות בטחון בשל פגיעה בשוויון לעומת הורים של ילדים שעברו עבירות לא ביטחוניות.

חופש הביטוי:

10. חוק החרם (2015)

הרכב מורחב של בג"ץ קובע כי סעיף בחוק החרם הקובע פיצויים ללא הוכחת נזק למי שקורא לחרם על ישראל אינו מידתי.

המכון הישראלי לדמוקרטיה

כללי:

- 19. הגדלת פיצויים למפוני ההתנתקות (2005)**
בג"ץ מתקן את העוולה הכלכלית וקובע כי גם מפונים צעירים, שגילם פחות מ-21, זכאים למענק אישי; וכי הוותק של המפונים יחושב עד ליום הפינוי.
- 20. איסור הפרטת בתי הסוהר (2009)**
בג"ץ מבטל הקמת בית סוהר שיופעל וינהל על ידי תאגיד פרטי ולא על ידי המדינה. בנימוק שנגרמת פגיעה בלתי מידתית בכבודם ובחירותם של אסירים.
- 21. חוק ההסדרה (2020)**
בית המשפט קובע כי החוק שנועד להכשיר בדיעבד בניה בלתי חוקית בהתיישבות ביהודה ושומרון, שנעשתה על קרקע פרטית פלסטינית, אינו חוקתי. זאת משום שהחוק פוגע באופן בלתי מידתי בקניין, בשוויון ובכבוד של התושבים הפלסטיניים.
- 22. חוק הפונדקאות (2021)**
פסילת חוק המתיר פונדקאות לנשים יחידניות אך לא לגברים יחידנים, ולזוגות חד-מיניים.

דת ומדינה:

- 11. אפליה בקבלת קצבת הבטחת הכנסה (2010)**
בג"ץ קובע כי סעיף בחוק התקציביים שהעניק הבטחת הכנסה לאברכים פוגע פגיעה שאינה מידתית בעיקרון השוויון.
- 12. מלגת לימודים לאברכים בלבד (2014)**
בג"ץ קובע כי תשלום מלגת הלימודים לאברכים פוגע בשוויון, אינו משרת את תכלית המטרה ואינו עומד במבחני המידתיות.
- 13. שוויון בנטל - חוק הגיוס: (2012)**
בג"ץ קובע כי חוק דחיית שירות לתלמידי ישיבות שתורתם אומנותם, ("חוק טל") אינו עומד במבחן המידתיות.
- 14. (2017)**
פסיקה נוספת של בג"ץ לעתירת התנועה לאיכות השלטון נגד הכנסת קובעת כי הסדר הגיוס של תלמידי הישיבות ש"תורתם אומנותם" פוגע קשות בשוויון ובזכות החוקתית לכבוד האדם.

מבקשי מקלט:

- 15. כליאת מבקשי המקלט: (2013)**
בג"ץ מבטל את ההסדר שנקבע בחוק למניעת הסתננות, המאפשר החזקה במשמורת לתקופה של שלוש שנים, בנימוק שהסדר זה אינו חוקתי ועומד בסתירה לזכות לחירות.
- 16. (2014)**
בג"ץ קובע כי התיקון לחוק למניעת הסתננות פוגע בצורה מהותית, עמוקה ויסודית בזכויות אדם, אינו עומד בתנאי פסקת ההגבלה ואינו צולח את הביקורת החוקתית, ולפיכך בטל.
- 17. (2015)**
בג"ץ קובע כי פרק הזמן של 20 חודשים במרכז שהייה למסתננים היא בלתי מידתית ומקצה לכנסת שישה חודשים כדי לחוקק פרק זמן מרבי שיהיה מידתי.
- 18. פיקדון מבקשי המקלט (2020)**
בג"ץ קובע כי החוק המחייב לנכות 20% משכרם של המסתננים, לשם יצירת פקדון על ידי המדינה, לשם עידוד יציאתם מהארץ אינו חוקתי. לפי פסק הדין, מדובר בפגיעה קשה ובלתי מידתית בזכותם לקניין.